

Ne pravim, da so té ali slične ideje popularne ali splošne. Omenil sem le, da so na površju; da brenčijo v glavi marsikomu izmed najinteligentnejših in najodličnejših ljudi pri nas. Podprte od resnih razmer v Združenih državah, kakor sem jih deloma orisal zgoraj, in na vse glasnejši izziv Nove Rusije se te ideje hitro širijo v množicah. Le-te pričenjajo čutiti, kakor sem rekel, da začasne pomožne mere za silo, ki danes izčrpavajo intelektualne moči republikanskih, demokratskih in veletrgovskih narodnih voditeljev, ne gredo zlu do korenin in da v svojem dolgotrajnem poteku samo pospešujejo kaos.

Kolikor morem v noči krize razbrati, so samo to one žive in življenja vredne ideje, ki se ukvarjajo z ameriško bodočnostjo in dajejo nove nade. Meni se zdi, da so v prav takšni zvezi z zgodovino, kakor so bile ideje, ki so povzročile ameriško revolucijo l. 1776., v zvezi z zgodovino, z velikim svetovnim pokretom. In v resnici so nekaka projekcija, nadaljevanje istega svetovnega gibanja — osvobojevanja množice in duhovnih moči množice. Po mojem mnenju bodo dogodki prihodnjih dveh ali treh desetletij dokazali, da je zgodovinsko Nova Rusija sedanji U. S. A. prav isto, kar je bila Francija osemnajstega stoletja Ameriki Washingtona in Jeffersona, in da je Marx ideološko dobi stroja isto, kar je bil Rousseau osemnajstemu veku.

Živimo v silno razgibani in čudoviti dobi zgodovine. V deželi, ki ima večje možnosti nego katerakoli druga.

(Iz rokopisa prevel G. Koritnik.)

OZNaNJENJE

M E R I D E L L E S E U R

Meridel le Seur je ena mlajših in največ obetajočih ameriških pisateljic.

Ves čas, odkar se zavedam, da bom dobila otroka, sem zapisovala opazke na te male izrezke papirja. Nekaj je, kar bi hotela povedati. Človek živi nekakšno posebno življenje, je občutljiv, in to je vse, kar bi mogla reči o tem. Potem se pa nekaj pripeti.

Vsakikrat, kadar sedim popoldne na tem balkonu in pišem te beležke, gledam hruško, ki raste pred menoj. Poseben pomen ima, ko raste tu. Imela je vedno nekako zvezo s tem, kar je bilo z menoj. Vse popoldne posedam na tem jesenskem solncu in vselej pričnem pisati na ta žolti papir. Tik poleg mene nekaj neprestano brenči, leta, kroži in šepče. Kaj čisto takega nisem še slišala dotehmal, razen tedaj, ko sem bila še deklica prvič zaljubljena, in sem takisto želela vse napisati na papir, da se ne

bi izgubilo. To je nemara prav tako kakor pri kmetu, ki sliši brenčanje čebeljega roja, pa odide ven, da ga ogrebe in si preskrbi medu. Če ne odide ven, čebele odleté in kmet lahko posluša, kako brenčijo popoldne v vse večji oddaljenosti.

Žep moje jopice je poln papirnatih izrezkov, ki sem jih popisala. Marsikatero popoldne, ko odide Karel v mesto iskat dela, posedam tu in pišem na lističe, jih prebiram in znova čitam, kar sem že napisala.

Dva tedna sva tukaj v najemniški hiši gospe M. Listje se osiplje in nad vsem je razstrta lahna meglica. To je moj peti mesec in jesen je. Bogata, gosta meglica se širi s planin preko mesta. Popoldne odidem včasih na sprehod. Vprav za dvema skupinama hiš od tukaj je drevo-red. Stari ljudje in potepuhi poležavajo dan na dan v travi. Tudi oni so brez dela. Težko je dobiti delo. Mnogo jih je brezposelnih kakor Karel. Nekateri pravijo, da so stroji vzrok, da ljudje nimajo dela. Pod večer odhajava v ta park z vrečo starega sadja, ki ga Karel dobi pri neki stojnici onstran ceste. To sadje je zelo poceni, kdaj pa kdaj ga dá branjevec celó zastonj — cele zavitke sočnatega grozdja in starih hrušk. Opoldne je vse tiho tukaj v ozračju, zvečer pa prične pihati veter izza obzorja ter raznaša osuto listje, ali pa prične polahko deževati, da bijejo kapljice hitro po pločniku. Že zarana pripeka solnce, komaj da vzide izza obzorja, in potem proseva ves dan skozi barvito megleno tenčico. Čudno je, kako opazujem vse to, solnce, dež, veter. Zdi se mi, kakor da bi vse to zame nekaj pomenilo, kakor mi pomeni hruška.

Nasproti hiše gospe M. stoji velika magnolija z narumenelim listjem, visečim preko stopnic, da bi ga mogla malone doseči z roko. Njeno velikansko, bujno listje je negibno in se sveti v vročem žaru. Kdaj pa kdaj, ko odhajam po stopnicah proti parku, pade kak cvet težko na pločnik.

To je stara, lesena hiša. Nekoč je utegnila biti pravi pravcati dvorec. V dvoranih so stekleni svečniki in v kopalnicah luksuzni predmeti iz gline. Midva imava sobo v tretjem nadstropju. Človek stopi v temno vežo in se prične vzpenjati po starih stopnicah. V sobah stoje polomljeni naslanjači in spalni divani. Okoli ene prihajajo po stopnicah dekleta po pošto. Žaluzije v lesenih hišah onstran ceste se dvigajo in dekleta prihajajo iz hiš v svojih jutrnjih plaščih in posedajo po balkonih. Kako popoldne je včasih čisto soparno.

Poleg najine sobe leži v nekakšni stranišču podobni luknji brez oken bolna ženska. Kadar gre človek mimo, vidi na blazini njen bolni obraz in iz sobe prihaja zoprni vonj po bolezni. Nisem vprašala, kaj je z njo, toda vsi vedo, da je blizu smrti. Nekako nelahko je govoriti z njo. Nihče

je ne pride obiskat. Kdaj pa kdaj vstane in popije malo mleka iz steklenice, ki stoji na tleh ob postelji.

Gospa M. naju je pustila v stanovanju, čeprav sva plačala samo za en teden najemnino ter sva ta teden v hiši, ne da bi kaj plačala. Toda zdaj so slabi časi in morda bova lahko plačala pozneje. Nemara je zanjo bolje tako, kakor pa da bi imela sobo prazno. Toda nič rada ne hodim ven, ker moram mimo njenih vrat, kajti vsakikrat se bojim, da jo bom srečala na stopnicah.

Soba, ki jo imava v podstrešju, leži v ozadju hiše in se odpira na oni stari balkon, ki je videti, kakor da bi bil v resnici s kosi vrvi in žice pritrjen k steni poslopja. Pod se znižuje k šibki ograji. Na ograji je posoda z geranijami. To so velike, odporne geranije. Zdi se mi, da jih ne more nič zatreti. Zalivam jih in že je priklil iz njih rdeč cvet. Vprav nad ograjo so vrhnje veje hruške.

Marsikako popoldne sedim tukaj. To mi je postalo nekako živo mesto. Za sabo imam temno sobo in samo velikanski oreh se drgne z vejem ob visoko okno nad majhno kuhinjo. Ako stopim k ograji in se ozrem podse, vidim spodaj ozadno dvorišče, ki so ga napravili proti vrtu z dvema sadnima drevesoma, kjer lahko vidite stezico, ki je poleti držala med gredami cvetic, sedaj zgolj mrtvih steblik. Zemlja je pusta in črna pod drevjem, skozi katero ne prodre noben solnčni žarek. Pri okroglem orehovem deblu stoji pasja hišica, toda videti je, da psa ni v njej. Star, iz protja spleten stol stoji zunaj pod drevesom ob dežju in solncu. Neka stara ženska v starem plašču prihaja iz hiše in poseda tamkaj malone vsako popoldne. Nikoli se ne ozre kvišku in ne ve, da sedim zgoraj.

Tik nad menoj, tako da bi ga malone mogla doseči z roko, je na žarišče spominjajoč, nežni vrh hruške, ki se vse popoldne polahko pozibava s svojim nežnim vršičkom. To je ona hruška, ki mi je odprla duri v poseben svet. Če bi še viseli plodovi na njej, bi bil vsak od njih sam in različen od drugih po svojem rožnem nadihu. Tak rožnat nadih je tačas tudi na meni. Prav lahko mogoče, da je vsakdo, gospa M., ki upravlja to najemniško hišo, ženska poleg mene, dekleta in vsi ti, ki živijo v tej leseni hiši, visel ob svojem času vsak zase, z nekakšno prosojno meglo in rožnim nadihom na kakem nevidnem drevesu? Radovedna sem, je li bilo tako.

Srečna sem, da imam ta visoki balkon, ki na njem posedam, in to drevo, ki se živo pozibava vse dolge popoldneve in noči. Preden sva prišla semkaj, potem ko naju je cirkus izkrcal v San Franciscu, sva stanovala v starem hotelu na prometni cesti, v zaudarjajočem prostoru z umazano

sobarico in staro mačko, ki se je potikala po vežah. Noč in dan sva morala poslušati radio, ki je hreščal v pisarni. Imela sva sobico, z oknom, gledajočim onkraj ozke ulice v drugo sobo, kjer je vsako jutro stal mršav moški in se bril pred počenim zrcalom. Ako sva se sklonila ven in se ozrla okoli sebe, sva videla samo stene poslopja in umazano nebo nad seboj.

Skoraj vedno sem bila bolna zaradi slabe hrane. S Karlom sva pohajala po cestah in iskala dela. Včasih sem bila tako bolna, da nisem mogla iti ven. Karel je često prihajal domov brez beliča. Pa sem zopet šla iz hiše, da bi si nemara kaj izposodila. Še zdaj vem, kako me je često prosil, naj grem, dasi mi ni nikoli tega rekel, toda lahko sem mu brala to prošnjo iz oči, kadar je po beračenju brez četrtnice prišel domov. Ležala sem na postelji in se čutila bolno in lačno, bolna tudi zaradi zatohlega vonja plesnivih sten. Često sem ležala dolgo časa in poslušala hrup in ropot mesta. Čutila sem se otožno in nosno. Spominjam se, ne vem kako, da sem včasih popevala sama pri sebi in se čutila nenavadno srečno, kakor da bi me bilo nekaj magnetiziralo v oni zadušni sobi. To je moralo biti menda samo zaradi otroka. Saj se bo nemara Karel vrnil s kakim drobižem, pa pojdeva lahko večerjat v mlekarno, kjer bova dobila hrane, ki mi nič ne diši. Prejšnje sprehode sem morala kar opustiti, ker so ljudje tako zijali vame.

Karel se je često jezil. Nekoč sva pohajala vse do večera vzdolž dokov in se prepirala. „Zakaj pa ničesar ne vzameš?“ je govoril kar naprej, tako glasno že, da so se nosači prtljage, nakladajoči čoln za Los Angeles, glasno zakrohotali in se ustavili, da bi naju opazovali.

Ob neki priliki pozneje, ne vem čez koliko časa, ker nisem utegnila šteti drugega ko svojih devet mesecev, sva neki večer sedla na rečni parnik in zaplula po reki proti nekemu mestu ob delti. Nemara bo imel Karel tam več prilike, da dobi delo. Na tem parniku presedi lahko človek vso noč, če nima denarja, da bi plačal kabino. Ves večer sva hodila po krovu in ko je postalo hladno, sva odšla v točilnico. Že tedaj sem imela navado nositi s seboj koščke papirja in pisati nanje kakor sedaj. Imela sem občutek, da se z menoj nekaj dogaja, nekaj ljubkega, kar bi rada ohranila kakorkoli že za pozneje. Morda je bilo res tako. Nemara je bilo tako samo zato, ker nisem mogla povedati Karlu, kajti on je vedno hotel, da bi kaj vzela. „Saj vse tako delajo“, mi je govoril venomer. „To ni nič. Potem je vse končano.“

No, ko sva šla ono noč v točilnico in je Karel takoj nato odšel spat na svoj sedež, sem sedla poleg njega in ga opazovala. Nič drugega ni bilo slišati, ko brnenje kolesa na lopate in pljuskanje vode. Imela sem

na sebi prav to jopico, ki jo nosim danes, in zapiske, ki sem jih pisala, imam še zdaj v prsnem žepu. Kadar sem pogledala kvišku, sem videla, da Karel spi kakor mlad dečko.

„Nocoj je svet, ki si prišel vanj, čuden in lep“, sem govorila neznanemu otroku. „Vsaj naravni svet je lep. Ne vem, kaj boš mislil o človeku, toda temni sijaj rastlinstva in pihanje plodnega celinskega vetra ter nežni, krepki korak možatega morskega vetra, vse to mi je tako priljubljeno in bo milo in drago tudi tebi. Upam, da boš tudi ti tak kakor to, bolj podoben tem pradavnim stvarem kakor človeku, kakršen je postal. Upam, da se boš svetil, kakor se sveti to prastaro življenje, da boš lep, kakor je lep list ali pa divji zajec, da boš imel divje, sladkolepe ude, oči in duha. S čolnom se vozim med temno obalo in reko in nebo je tako tiho, da lahko slišim tekanje drobnih živali po obrežju, in se mi zdi, da je vse naokoli polno njihovega dihanja. Tako premišlujem te divje živali, ki nosijo s seboj tudi svoje mladiče in se plazijo z nežnim, vonjivim celinskim vetrom v nosnicah skozi temno goščavo. V mesec se ozirajo in v jadrno hiteče oblake. Molče, dovezetno sedijo ponoči v temni senci sveta. Tudi okoli nas je nekaj divjega; nekaj nežnega in divjega je v tem, da imam tebe, otroka, in se tako skrivoma potikam todi. Nekaj silno nežnega in divjega hkratu je v tem. Tudi midva sva izročena na milost in nemilost neštetim lovcem. Na tem parniku še nihče ne sluti, kajti nisem še pokazala, da te imam, v resnici pa vem, da si ne moreva pomagati, da sva prav tako divja, prav tako nastavljena prežečim očem kakor ta ali ona nežna divjad, ki je morda na tej ladji.“

„Svojo roko polagam na mesto, kjer ležiš prav tako tiho. Upam, da prideš na svet s pradavno močjo in pradavno lepoto, ki se bo svetila na tebi kakor na ptičjem perju.“

Karel se je proti jutru prebudil in se pričel jeziti. Že sam pogled name ga zdaj razsrdí. Hodila sva podolgem in počez po krovu in govoril mi je venomer s tihim glasom, da bi me prepričal. Težko mi ga je bilo poslušati. Neprestano sem govorila sama pri sebi: „Dandanes bi morali delati otroke s stroji. Potem ne bi bilo nikakega godrnjanja.“ Mislila sem na vse kraje, koder sem nosila tega otroka, potujoč s cirкусom od Tia Juana do S. F., preko gorá, skozi puščavo, sama vsa zamaknjena od radovednosti in čudenja. Noč za nočjo smo igrali v šotorih, toda človeški obrazi so mi bili zgolj prah. Potovanje daleč, iz kraja v kraj, in gledanje zemlje skozi okna vlaka me je poživilo. Gledala sem rebrati okostnjak gorovja, kakor da bi gledala okostnjak sveta, štrleč iz cvetočega mesa. Tudi moje dete bo ustvarjeno iz kosti. Pred menoj so ležala poletna polja, dozorevajoči sadovnjaki, poljane z jagodami in

pripogibajoči se nabiralci jagod, oranž in grozdja. Potem v jeseni pa zopet mesto, pa številne ceste, po katerih sem pohajala za delom in se skrivoma ustavljala v odprtih vežah in se tipala pod plaščem. Zdaj nisem mogla več gledati za delom.

V tem mestecu ob izlivu reke, z vetrovnimi jesenskimi dnevi in dežjem, padajočim iznenada izpod solnčnega neba, je bolje. Razen tega imam tu to hruško. Nепrestano poslušam ta oddaljeni let ptičjih jat v ozračju okoli sebe. Ta nežni čas je prišel brez kakršnegakoli predhodnega znaka. Kako naj si to razlagam? Vse je mrtvo in zaprto, svet je kakor kamen, potem pa mahoma vse oživi, kakor je oživelo v meni, kakor vetrnica na skali, ki se sama odpre, in skale same se odpro in zdrobijo kakor kruh. Vse je pričelo imeti nekakšno zvezo s to hruško. Z vsem se je godilo nekako tako kakor z menoj, ko sem posedala tolikokrat popoldne s svojim otrokom tukaj in je hruška šepetala v ozračju okoli mene.

Ko sem gledala v poganjajoče življenje drevesa, se mi je zdelo, da so se tudi druge stvari odprle in se razodele. Ko sem posedala tukaj, se mi je zdelo, da so se lesene hiše okoli mene mahoma spremenile s stročje, ki se je takoj, čim sem ga pogledala, napolnilo z živim semenjem. Sosednja hiša je oživela in se pričela sama po sebi gibati in šumeti. Številne hiše so mi postale podobne cvetočemu sadovnjaku, ki se stresa in trepeče in vriskajoč sili na dan. Ljudje, ki prihajajo in odhajajo, so videti, kakor da bi viseli na drevesu življenja, kjer vsakdo cvete sam po sebi. Sedeč tukaj, gledam zastrta okna sosednje hiše, pa se nenadoma zruši stena, duri se odpro na stežaj in v hiši zagledam mladega dekleta, ki si postilja posteljo, iz katere se je pravkar dvignila, sanjajoča o mladem človeku, ki ga je vzljubila. Nato vidim mladega moškega, spečega z rokami preko glave. Ženo vidim, ležečo v postelji, ko jo je mož zapustil. Tamkaj je otrok, ki upira oči vame. Stara ženska sedi poleg njega in ga ziblje, smejoč se sama pri sebi. Dečko se sklanja nad mizo in čita knjigo. Ženska, ki je dojila dete, pride iz hiše in razobesi obleko na motvoz, svoje krilo, mokro od mleka. Mlada ženska pride k odprtim vratom in se ozira gor in dol po cesti, pričakujoč svojega mladega moža, ki je rokodelec. Zarana vstanem, da bi videla, kako prihaja mlada žena v rožastem plašču k vratom in maha z roko možu v slovo, dokler ji ne izgine iz dogleda. Šele dva tedna sta poročena, pravim sama sebi. Še pozneje, ko ji mož izgine iz dogleda, stoji žena, smejoč se sama pri sebi, na pragu in drži dvignjeno roko.

Čemu naj bi se vznemirjala, če vidim ženo, ki maha z roko svojemu mlademu možu, ali žensko, doječo dete, ali pa spečega mladega moškega?

Vendarle sem razburjena. Številne hiše se mi pričenjajo zdeti podobne cvetočemu sadovnjaku, tihemu, stresajočemu se in trepetajočemu. Mlado dekletko, samo v sobi, mladi speči moški, mati, vsi ti se tresejo zaradi svojega notranjega cvetenja, vse pretresa od cvetenja prevzeti veter, vsi se gibljejo naprej v plodni krivulji.

Prav tako kakor hruške, ki so visele poleti na drevesu med nasukanim listjem, visijo le-ti skrivnostno med nasukanim listjem svojega življenja, s prosojno meglico in rožnim nadihom na sebi. Ko jih ogledujem, se v mojem notranjem življenju prične nešteto gibov, nešteto dogodkov. V meni je glas klitja, pokanje lupine, gibanje zrnja, raztezanje mesa. Nemara je to prav taka delavnost kakor ona, ki povzroča, da oživijo polja z vzklitjem milijonov koruznih ali pšeničnih zrn.

Nečem, da bi bilo vse to pozabljeno, kajti ko pride otrok na svet, bo nemara vsa ta čudežnost izginila in bo zopet vse, kakor je bilo. Zdaj se mnogo duri odpira in zapira, svetloba pada v temo, zaprti prostori se odpirajo, mirni predmeti se zdaj gibljejo. Toda morda napoči čas, ko se bodo duri zopet zaprle; vriskanja ne bo več; klitja in premikanja, čudežnega odpiranja vseh stvari ne bo več. Nemara je to vzrok, da poskušam napisati to na te papirnate lističe, da poskušam ohraniti ta čas za pozneje, ko bo vse, česar se bom mogla spominjati, zopet kakor je bilo.

To je moja pomlad. V hiši okoli sebe pa vidim, da je za marsikako žensko prišla zima, pa pravim sama sebi: „Léži na solncu z otrokom v svojem telesu, ki se sveti kakor biser. Sanjaj in prepevaj kakor paganka na višku svojega življenja. Stoj tiho in mirno kakor drevo z bogatim popjem, kakor obremenjena žitna steblika, sveti se v solnčnem žaru. Léži kakor kobila, ki od onemoglosti komaj diha, ko plešejo okoli nje žrebeta in jo brcajo v boke s svojimi nogami. Spavaj ponoči s prav takim izpolnjenjem kakor spomladanska zemlja. Stopaj težko, kakor se težko sklanja ob svojem polnem času k tlom žitna steblika. Naj ti življenje izkipeva, da postaneš nalik vazi, nalik posodi za klitje semena. Naj tvoj nezpozabni otrok trka v tebi in se dviga kakor delfin.“

Gledam se v zrcalu. Videti sem kakor nabrekel sad. Komaj se mi noge razlikujejo od glave. Videti sem kakor blede, svetlo granatno jabolko, trdo in napeto, koža se mi sveti kakor kristal, a žile pod njo so mi modre in nabrekle. Ležem na polico pri oknu in blede solnce sije name. Otroci, oni, ki so že na svetu, kričijo zunaj na vse grlo. Dekleta se sprehajajo s fanti po pločniku. Zdi se mi, da je zame vse to minilo. Jaz sem granatno jabolko, ki visi na nevidnem drevesu, in v mojem napetem telesu je sok in živo semenje. Vstanem in se z dvignjenimi rokami za-

sučem pred stenskim zrcalom. Čutim se zadovoljno s to polnoto in rožnim nadihom na sebi. Zadovoljna sem, da visim na solncu in dozorevam . . . dozorevam.

Težko je to opisati tako, da bi kaj pomenilo, bodisi zgolj zame. Nikoli še nisem čitala, kako se počuti ženska, ko bo dobila otroka, ali kako se počuti hruška, ki nosi plodove. Poskušam pa to opisati, da bom čitala čez mnogo let, ko bom prazna in se ne bom več tresla kakor sedaj od nešteti pretresljajev, ko bom postala taka, kakršne so druge ženske v tej hiši, neplodna, z dokončanim življenjem, ali pa kakor ona bolnica, ki leži v zaprti sobi.

Kadar Karel nima denarja, se pod večer ne vrača domov. Tedaj odidem na ulico, da se sprehajam in pozabim, kako sem lačna. To mesto je staro in ob cestah stojijo vrste velikanskega drevja, katerega temno listje je tako težko, da se od teže osiplje, pa temno in nabreklo zaradi bližajoče se mu smrti. Mimo nešteti dreves se pomikam; vsa so temna, osamljena in težka, z osipajočim se listjem in hladnim vejevjem, štrlečim v mrak. Iztegnila sem roko v gosto vejevje. Veje so se odgrnile s hladnim lubjem, me iznenadile v temi, kakor sem jaz nje iznenadila. Tudi jaz se čutim, kakor bi bila drevo, kipeče kvišku, žilavo, sočno — živo, z bogatim površjem. Tudi jaz se vnemam in zaletavam kvišku, pa padam zopet nazaj k svojim koreninam. In vsa sem temna v svoji notrini z zaplodkom otroka. Sama se sprehajam med mrakom dvigajočih se dreves in mrakom nizko ležeče zemlje. Sprehajam se s svojim otrokom in lakota gloje v meni. Nešteto hiš je okoli mene z razsvetljenimi okni. Toda nikogar ni v teh hišah, ki bi naju poznal. Po obrobju ruše stopam in se oziram v okna. Hiše niso za naju. Za naju je le glad vsake vrste.

Listje hruške se vrtinči nad drevesom, vse to nežno, nasvaljkano listje. Vrtinči se in vrtinči na drevesu in drevo se stresa daleč do sredine svojega debla, stresa se rahlo v nevidnem vetru in krepko truplo se mu pripogiblje. Daleč notri, čisto navpično kakor slap, se zariva v tla deblo, črno in golo; in v nevidnih spiralah se mogočno razraščajo korenine navzdol in naokoli. Visoko zgoraj pod nebesom se premikajo ustnice drevesa in nežno govorijo vetru ter šepečejo meni. Nešteto in nešteto listov se premika nalik ustnicam ter šepeče, vrtinči se v vetru ali pa miruje, nasvaljkano na vejah. Tam, kjer so v zgodnejšem času visele hruške, štrlijo zdaj negibni, topi peceljčki.

Gledala sem to drevo tako dolgo, da mi je postalo bolj domače ko Karel. Brezbožno zveni na prvi pogled beseda, da bi bilo človeku bližje drevo kakor zakonski drug, sramotno se zdi kaj takega. Sram me je

misлити na to, pa je vendarle resnica. Gledala sem drevo, se iztezala ven in tipala njegovo listje in trdo deblo, toda do njegove sredine ne morem seči, ker bi sicer padla dol. Stalo je pred menoj in poslušala sem njegovo tajno šepetanje.

Ako se sklonim preko ograje, gledam lahko podse in vidim, kako se dviga v spirali od spodaj navzgor njegovo ravno deblo in od njega se razprostirajoče veje od ene letne dobe do druge, pa naglo od vej se cepeče vilaste vejice in iz njih poganjajoči nežni, drobnejši poganjki, štrleči na gosto navzven, dokler se ne prikaže čisto na koncu na pol sesvaljkano listje.

Daleč spodaj leži dvorišče, ravno in črno pod krošnjami kvišku se zaganjajočega drevja, kajti hruška je od zgoraj videti taka, kakor da bi kar trenutno pognala iz tal, se zagnala kvišku kakor raketa in se tam razletela v cele prhe listja in sadja. Tudi mojega otroka bo mogoče gledati, kadar doraste, kakor da bi trenutno prišel na svet. Toda jaz bi rada poznala njegovo počasno razvijanje. Hruška ve to.

Ženska je prišla v svojem starem plašču iz hiše in sedi, čitajoč, spodaj na stolu, debele noge ima prekrižane in nogavice se ji svetijo. Praska se, si čisti nohte, trebi zobe. Onstran ceste je videti garaža, kakor da bi ležala sploščena na tleh. Mnogo voz prihaja in odhaja iz garaže, toda ne morem jih slišati. Visoko tu gori je popolnoma tiho. Nič se ne premakne, le hruška se pozibava s svojimi vejami in zdi se mi, da slišim njene rahle življenjske gibe, ko se tiho nagiblje navzven in navznoter.

Globoko v navpičnem deblu mora biti nekakšno živi reki podobno gibanje, rastoče z bledimi sokovi od spodaj navzgor in razlivajoče se v številnih smereh navzven vse do občutljivih lističnih konic. In nešteti, nešteti lističi nihajo nalik brezštevilnim jezikom na drevesu, pregibljejo se z neštetimi izrazi. Nato je obvisel na tej trdi stebliki plod, njen okrogli, polni poudarek. Lahko ga vidite. Sad je izpregovoril s polnim jezikom na drevesu, obvisel je na zrelem telesu in njegove debele krivulje so obvisle med malimi lističnimi krivuljami. Lahko si mislimo, kako so zorele in se zaokrožale v teku mnogih dni in noči. Drevo se dviga v spirali kvišku, naravnost kakor raketa, potem se pa nekje sredi ozračja ustavi, listje požene na dan in se nalahno sesvaljka, sad se počasi zaokroža v tenki črti. Vse je žlahtno na drevesu, ko se je krepko pognalo kvišku.

Jaz sedim tukaj kakor v vejevju, sredi žlahtnega, krivuljastega drevesnega debla. Drevo mi je govorilo z neštetimi lističnimi jeziki, govorilo mi je po cele popoldneve, kako naj se zaokroža plod. In poslušala sem ga dolge dneve. Poslušala sem ga, ko je šepetalo, šepetalo. Kako bi

mogel človek opisati, kaj pripoveduje hruška. Karel mi ni tako govoril. Nihče mi ni govoril na ta način. Drevo me je obletavalo z nešteti kriici in je šepetalo okoli mene.

Po stopnicah prihaja zelo počasi neka ženska. Razločno slišim njeno dihanje. Zdaj je pri španski steni za mojim hrbtom.

Prišla je k meni in mi govorila, škileč postrani vame in težko dihajoč od naporne hoje po stopnicah. Vedela sem, zakaj me tako od blizu ogleduje. „Slišala sem, da boste dobili otroka,“ je dejala, „to je nekaj prehudega.“ Bila je prav take barve kakor mrtvo listje, ki ga veter raznaša po parku. Je li bila nekoč živa, kakor sem jaz? Ali bo napočila zima tudi zame?

Preden sem stopila v to sobo, sem šla malo ven in pogledala hruško, stoječo negibno pod menoj. Njeno listje se je svaljkalo v mraku in vejnato deblo ji je padalo temno nalik slapu globoko v zemljo pod menoj.

(Poslovenil Griša Koritnik.)

MARY SE PREDSTAVI

M I L E K L O P Č I Č

Preveč nikar ne izprašuj!
V Detroitu sem doma, 14 sem stara,
z imenom Mary. Če spomin ne vara,
bilà rojena sem nekje ob Savi.
A res ne vem, kako se kraju pravi,
tako je daleč in ves tuj.

Če bi hoteli, naj še več povem,
bi zmedli me, to vam priznam.
Odkar smo dom svoj zapustili,
smo ga otroci pozabili.
Kako biló je, več ne vem,
in rodnih krajev ne poznam.

A mati pravi, da je tam lepo,
da stanovali smo v dolini,
v naselju majhnem pod goro.
V pobočjih v soncu njive so ležale,
ob vodi dan in noč so mleli mlini
in stópe so do zore topotale.